

landdistrikterne og på de små øer søges mest mulig service opretholdt og den kollektive trafikbetjening udbygget.

Bymønsterets planlægning.

Midlerne til at virkeliggøre disse synspunkter er i vid udstrækning dem, jeg allerede har omtalt i forbindelse med bestræbelserne for en ligelig udvikling i landet.

Med loven om lands- og regionplanlægning har folketing og regering fået et bedre værktøj til at få koordineret disse mange virkemidler. I sammenhæng med de øvrige planlægningslove giver loven desuden mulighed for at regulere byernes vækst og fornyelse. Staten kan således ved landsplandirektiver fastsætte, at bestemte forudsætninger skal lægges til grund for regionplanlægningen, ligesom staten ved sin stillingtagen til regionplanlægningen i hovedstadsområdet og det øvrige land og ved generelle retningslinier for den kommunale planlægning kan sikre varetagelsen af de synspunkter med hensyn til levevilkår og miljø i de tæt bebyggede dele af de største byer, jeg har gjort rede for.

Da loven om lands- og regionplanlægning trådte i kraft i 1974, var nogle af de spørgsmål, der indgår i landsplanlægningen, grundigt dokumenteret og overvejet, mens vi i andre spørgsmål næsten står på bar bund. For den videre planlægning er det nødvendigt, at der tilvejebringes et grundlag, og at der gennemføres forskellige undersøgelser. Dette rummer lovens § 2 også en bemyndigelse til.

Som et eksempel kan jeg nævne, at Statens samfundsvidenskabelige Forskningsråd og EF-kommissionen på miljøministeriets initiativ har iværksat en undersøgelse af de virksomheder og virksomhedsafdelinger, der stadig er koncentreret i storbyer (bl. a. er hovedkontorerne for udflyttede fabrikker ofte forblevet i hovedstaden). Det søges belyst, hvilke af disse erhverv og funktioner der har alternative lokaliseringsmuligheder, og hvilke midler der vil være egnede til at tilskynde dem til udflytning.

Vi vil i miljøministeriet udarbejde en samlet rapport om problemerne omkring den regionale udvikling og byvækstens lokalisering. Jeg skal også nævne, at det i forbindelse med den omtalte EF-regionalfond kræves, at der inden udgangen af 1977 udar-

bejdes regionale udviklingsprogrammer for de områder, der kan få støtte fra fonden, og at der allerede er samlet et foreløbigt materiale som grundlag for administrationen af fonden. Udarbejdelsen foregår som led i landsplanlægningen i samarbejde med andre statsstyrelser og de pågældende amtskommuner.

III. Arealanvendelsespolitik.

En anden side af samme sag er arealanvendelsespolitikken. Byerne beslæglægger en stadig større del af landets areal. Byvækstinteresserne må imidlertid afvejes over for andre anvendelser af vore arealressourcer, især bevarings- og beskyttelsesinteresser. Der er i den rapport om „Arealplanlægning — status og problemstillinger“ fra landsplanskretariatet, der i marts er omdelt i folketinget, fremlagt et udførligt materiale herom, og det følgende omfatter derfor kun nogle få hovedsynspunkter. De arealer, der inddrages til byvækst i bred forstand, dvs. til byzoner, sommerhusområder, trafik anlæg, råstofbunden industri osv., bør ikke være større end nødvendigt. Det må være en grundlæggende pligt over for vore efterkommere, at vi ikke ødsler med vore naturressourcer, og at beslæglæggelse af arealer sker ud fra en velovervejet planlægning. Er et areal først anvendt til byformål, er det yderst vanskeligt og oftest umuligt at føre det tilbage til dets tidligere tilstand.

De arealressourcer, som har de højeste kvaliteter, må især skånes. Jeg tænker både på kysterne samt andre værdifulde naturområder og på den jord, der har høj landbrugsmæssig bonitet. I kommuneplanlovsforlaget og følgeslovsforlaget om ændringer i lands- og regionplanloven er bevarelsen af landbrugsjord til jordbrugsmæssige formål nu foreslået som et særskilt forhold, der skal tages op såvel i den kommunale som i den regionale planlægning.

Arealanvendelse til byformål rummer mange uforenelige interesser. Boliger, institutioner og fredelige arbejdspladser bør ikke ligge op ad støjende og osende trafik anlæg og industrier. Det er et hovedmål i miljøplanlægningen, at sådanne arealanvendelser isoleres fra hinanden. Anlæg, der som lufthavne og eventuelle atomkraftværker medfører gener eller risici for et større område, end anlægget selv beslæglægger, må lokalise-